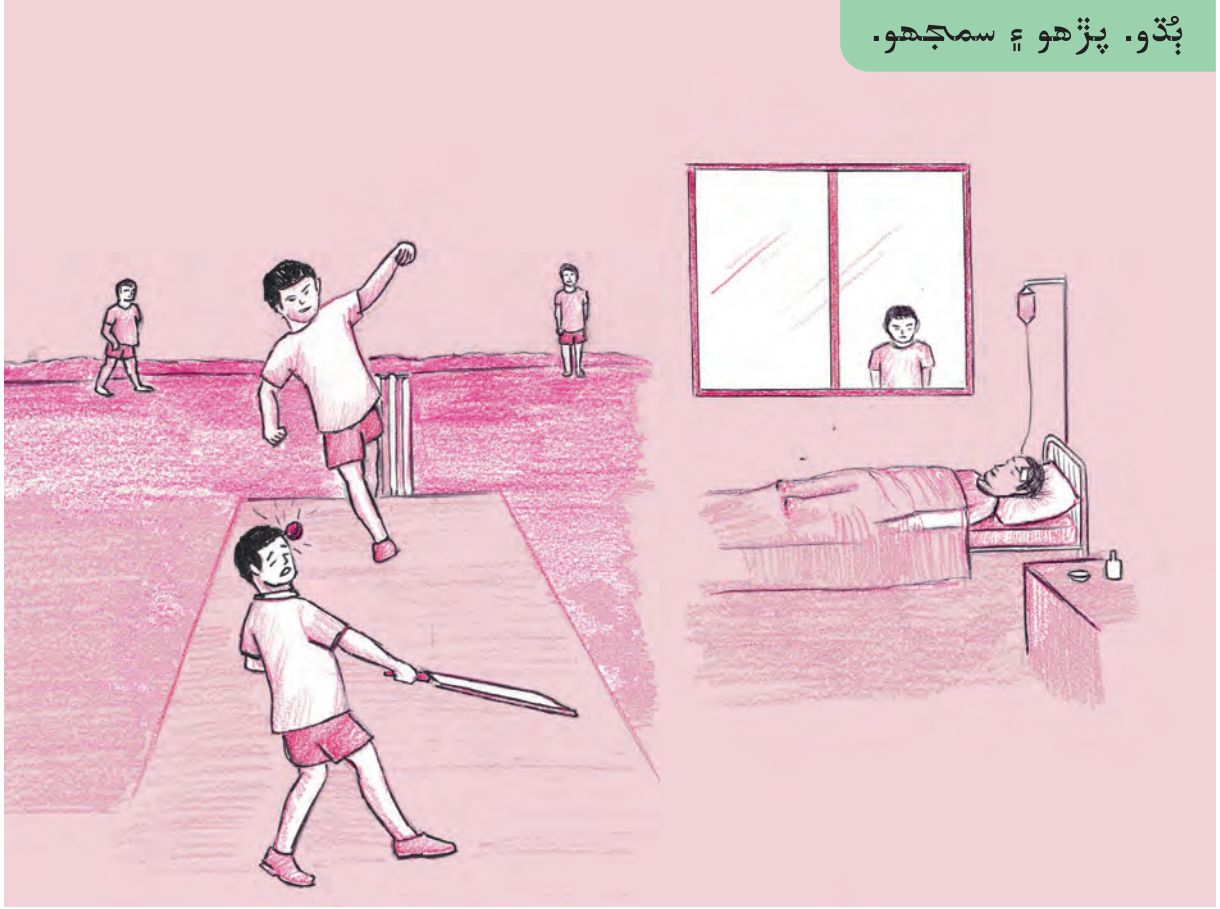

۲. پڇتاءُ

ٻُڌو. پڙهو ۽ سمجھو.

ڪرڪيٽ هڪ رومانچڪ راند آهي. پل - پل رانديگرين ۽ درشڪن جي منهن جو هاوڀاو بدلاجندو رهندو آهي. چونڪو يا چڪو لڳڻ سان درشڪ پنهنجين پنهنجين ڪرسي تان اٿي بس، خوشي ۽ مان تاڙيون وڇائيندا آهن ته وري رانديگر جي آٿوت ٿيڻ تي ڏک کان پنهنجا ٻئي هٿ پنهنجن هٿن تي رکي افسوس ظاهر ڪندا آهن. اسڪول ۾ مڪلي جا ٻار اڪثر پاڻ ۾ گڏجي هيءَ راند ڪندا آهن.

سوسائٽيءَ جي ٻارن کي به ڪرڪيٽ راند ۾ ڏاڍي دلچسپي هئي. هر آرتوار يا موڪل جي ڏينهن سوسائٽيءَ جي پاسي واري ميدان تي پندرهن - ويهه ٻار گڏجي راند ڪندا هئا. اڄ آرتوار هئڻ سبب سوسائٽيءَ جا ٻار ڪرڪيٽ راند ڪري رهيا هئا. سڀني ٻارن کي راند ۾ ڏاڍو آندو اچي رهيو هو. چوٽڪي - چڪي لڳڻ تي ٻارن خوشيءَ وڇان تاڙيون ٿي وڇايون. وري ڪن ٻارن وات سان سيتيون وڇائي رانديگرن ۾ اتساهه ٿي پريو. ڪرڪيٽ راند ۾ رومانچ تڏهن وڌي ويندو هو جڏهن برجو بولنگ ڪندو هو ۽ سامهون وري ڪشور بئنگ ڪندو هو.

برجوءَ جي پهرئين ئي بال تي ڪشور بائونڊري هڻين. ٻئي بال تي به وري هن ساڳئي نموني بائونڊري هڻين. پر برجو نراس ڪونه ٿيو ۽ هن جي اڳلي بال کي وڪيٽ ڪيپر ساڄن ڪٽڇ ڪري خوشيءَ مان هڪدم چلائي چيو، ”آٿوت“. برجوءَ ڏک پائي، ٽپو ڏيئي ساڄن کي پاڪر پاتو. ٻيا رانديگر به ڊوڙندا برجوءَ سان هٿ ملائڻ لڳا. پر ڪشور اُتي ئي ڪريز تي بيٺو رهيو ۽ برجوءَ کي چوڻ لڳو ته بال بئٽ سان نه پر زمين تان ٽپو کائي ساڄن جي هٿن ۾ پيو آهي. تنهنڪري هو آٿوت ڪونهي. ان ڳالهه تان برجو ۽ ڪشور جي وچ ۾ لفظي چڪتاڻ آهستي آهستي وڌندي پئي ويئي. سڀيئي ٻار برجو ۽ ڪشور کي پنهنجي پنهنجي نموني سمجهاڻڻ جي

ڪوشش ڪندا رهيا.

آخر گهڻي بحث کانپوءِ 'ڪشور آئوٽ ڪونهي' اهڙو فيصلو ورتو ويو. برجوءَ کي اهڙي غلط فيصلي تي ڪاوڙ لڳي ۽ هن اڳلو بال سايو ڪري اهڙي نموني اڇلايو جو سڌو وڃي ڪشور جي مٿي تي لڳو. ڪشور جي هٿن مان بئٽ ڪري پيئي ۽ هو ڀڄڻ زمين تي ڪري پيو. سڀ ٻار ڊوڙ ڊوڙ ڪشور وٽ آيا ۽ هن جي مٿي مان وهندڙ رت کي ڏسي هيسجڻي ويا. گهٻراهت وڃان هڪ ٻار ڊوڙ پاڻي ڪشور جي ماءُ پيءُ کي وٺي آيو. ڪشور کي اسپتال ۾ وٺي آيا. ڊاڪٽر يڪدم هن جو علاج شروع ڪيو. مٿي تي پنج ٽاڪا هڻي سور ۽ نند جون سيون هنيائونس ته جيئن آرام مليس.

ٻئي ڏينهن تي سوسائٽيءَ جا سڀ ٻار ڪشور کي اسپتال ۾ ڏسڻ آيا. ڪو ٻار ڪشور جو هٿ پڪڙي سڌڪڻ تي لڳو ته وري ڪو هن جي ڳلن تي پيار پريا هٿڙا گهمائڻ تي لڳو. سوسائٽيءَ وارا به ڪشور کي ڏسڻ لاءِ ايندا رهندا هئا. اهڙي نموني لڳهه پڳهه سڀ مٿ مٿ، اوڙي پاڙي وارا، يار دوست اسڪول جا هر ڪلاسي ڪشور جي صحت جو حال احوال پڇي اسپتال مان ٿي ويا. پر جيڪڏهن ڪير هن کان پڇڻ ڪونه آيو ته اهو هو ٻر جو. ڪشور سمجهي ويو ٻر جو ڊپ کان ڪيس ڏسڻ ڪونه ٿو اچي. پر تڏهن به الائي ڇو پڪ هئس ته هو موقعو وٺي ضرور ايندو. تنهن ڪري هن جون نظرون اڪثر در طرف هونديون هيون. برجوءَ جو من به ڪشور کي ڏسڻ لاءِ ڏاڍو تڙقندو هو. ٻر ڊپ ۽ سنڪوچ کان چاهيندي به هو اسپتال ڪونه آيو. پر آخر هڪ ڏينهن من وس ٿي هو اسپتال ويو. دريءَ جي اوت ۾ بيهي لپيئا پاڻي ڪشور کي ڏسڻ جي ڪوشش ڪرڻ لڳو.

ڪشور جي نظر اوچتو دريءَ جي اوت ۾ بيٺل برجوءَ تي پيئي. ان وقت هو روم ۾ بلڪل اڪيلو سمهيل هو. هن هٿ جي اشاري سان برجوءَ کي روم اندر اچڻ لاءِ چيو. ٻر جو همت ٻڌي ڊڄندو سڀمندو ڪشور وٽ آيو ۽ هن جي پنهي هٿن کي پنهنجن پنهي هٿن ۾ جهلي رڱندي چوڻ لڳو، ”ڪشور، مون کي معاف ڪر.“

”ٻر جو، معاف ڪرڻ جي ڪهڙي ڳالهه آهي، راند ۾ ته اهو ٿيندو رهندو آهي.“

”ڪشور! برابر آهي. ڪرڪيٽ راند ۾ اهڙا ڌڪ ته لڳندا رهندا آهن. پر جيڪو بال تنهنجي مٿي تي لڳو هو اهو بال مون سايو ڪري ٿي اڇلايو هو. پر پوءِ مون کي ان جو پڇتاءُ ٿيو. جوش ۾ هوش وڃائڻ نه گهرجي. اها سڪيا اڪثر وڏا ڏيندا رهندا آهن. پر مون ان انمول سڌانت جو عمل ڪونه ڪيو. ڪشور، مان تنهنجو ڏوهي آهيان. تون مون کي مار.“ ائين چئي ٻر جو ڪشور جي هٿن کي پڪڙي پنهنجن ڳلن تي مارڻ لڳو.

”ٻر جو، تون هيءُ ڇا ڪري رهيو آهين“ ڪشور پنهنجا هٿ برجوءَ جي هٿن مان ڇڏائيندي چيو.

”ڪشور، مون کي معاف ڪر.“ ائين چئي ٻر جو وري اوچنگارون ڏيئي روئڻ لڳو.

”ٻر جو، تنهنجو ڪوبه ڏوهه ڪونهي. منهنجو ئي ڏوهه آهي. مان ئي گنهگار آهيان. مون ڪوڙ ڳالهايو هو. ان ڪوڙ جو ڏنڊ ته ضرور پوڳڻو پوندو نه! بس اهو ڏنڊ، اها سزا تنهنجي هٿان ملي ويئي آهي.“ ڪشور هلڪي مرڪ چپن تي آڻي چيو.

”ڪشور، ڏنڊ... سزا... گنهگار... تون ڇا ٿو چوڻ چاهين؟... مون کي پورو سمجهه ۾ ڪونه ٿو اچي!“ ٻر جو عجب مان ڪشور کان پڇيو.

”ٻر جو، تنهنجي بال تي مان سچ پچ آئوٽ هئس، تڏهن به مان ڪوڙ ڳالهايي پاڻ کي صڪيح ۽ توکي غلط ثابت ڪرڻ لاءِ تو سان جهڳڙو ڪرڻ لڳو هئس. پنهنجي ڳالهه مڃائڻ لاءِ مان ڏاڍيان ڳالهايي توکي گهٽ وڌ چوڻ لڳس. بس ڏٺيءَ مون کي ڪوڙ جي سزا ڏني. ٻر جو، مان توسان انجارج ٿو ڪريان ته اڄ کانپوءِ ڪڏهن به، ڪهڙين حالتن ۾ به مان ڪوڙ ڪونه ڳالهائيندس.“ ائين چئي ڪشور برجوءَ جي پانهن کي هيٺ ڇڪي پنهنجي چاتيءَ سان لڳايو.

ڪشور ۽ ٻر جو پيئي پنهنجي ڪئي تي پڇتاءَ جا آنسون وهائي سڌڪندا رهيا.

هيساجي وچڻ = ڏکي وچڻ

ڏوهي = گنگهارو

ڪاوڙ ڪرڻ = غصو ڪرڻ

سنڪوچ = هٻڪ

انجام ڪرڻ = واعدو ڪرڻ

آپياس

سوال ۱: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جملن ۾ لکو.

- (i) ڪرڪيٽ راند ۾ ٻار تازيون ڪڏهن وڃائيندا آهن؟
- (ii) ڪشور برجوءَ کي ڇا چيو؟
- (iii) برجوءَ ڪاوڙ لڳڻ تي ڇا ڪيو؟

سوال ۲: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

- (i) ڪرڪيٽ کي رومانچڪ راند ڇو چيو ويو آهي؟
- (ii) سوسائٽيءَ جا سڀ ٻار اسپتال ڇو ويا؟
- (iii) ڪشور جون نظرون اڪثر در طرف ڇو هونديون هيون؟
- (iv) ڪشور برجوءَ کان معافي ڇو ورتي؟
- (v) هن ڪهاڻيءَ مان توهان کي ڪهڙي سکيا ملي ٿي؟

سوال ۳: خال ڀريو:

- ۱) سوسائٽيءَ جي ٻارن کي به ..... راند ۾ ڏاڍي دلچسپي هئي.
- ۲) برجوءَ جي پهرئين ئي بال تي ڪشور ..... هئڻين.
- ۳) ڪشور سمجهي پيو ته برجو ..... کان کيس ڏسڻ ڪونه ٿو اچي.

سوال ۴: (الف) هيٺ ڏنل جملا ڪنهن ڪنهن کي چيا آهن:-

- ۱) ”معاف ڪرڻ جي ڪهڙي ڳالهه آهي. راند ۾ ته اهو ٿيندو رهندو آهي.“
- ۲) ”مون کي معاف ڪر.“

(ب) صفتون ٺاهيو.

دلچسپي، اثر، جوش، لفظ

(ڄ) هيٺين اصطلاحن جي معنيٰ ڏيئي جملي ۾ ڪم آڻيو.

انجام ڪرڻ، هيساجي وچڻ، اوچنگارون ڏيئي روئڻ.

پورڪ آڀياس

(۱) ٽڪر تي عملي ڪم:

ڪشور جي نظر اوچتو ..... ڳلن تي مارڻ لڳو.

(i) ڏنل هدايت موجب ٻه - ٻه لفظ ڳولهيو:

- (۱) ..... (بدن جا عضوا)
- (۲) ..... (گهر جا حصا)
- (۳) ..... (ٻه پاتر)
- (۴) ..... (علم سان لاڳاپو رکندڙ)

(ii) وچ وارو اکر ڀري لفظ ٺاهيو:

ر	ظ	ن
يا	.....	س
ل	.....	ع
ط	.....	ما
نٿ	.....	هم

(iii) پر جيڪو بال تنهنجي مٿي تي لڳو هو اهو بال مون ساڻو ڪري ٿي اڇلايو هو.

مٿئين ست ۾ مان مناسب لفظ ڳولهي خاڪو پورو ڪريو :-

اِسِر	ضمير	صفت	فعل

(iv) برتڪيت مان مناسب لفظ ڳولهي خال ڀريو:

(زخم، گنهگار، اصول، بزرگ)

(۱) اها سڀيا اڪثر ..... ڏيندا رهندا آهن.

(۲) مان تنهنجو ..... آهيان.

(۳) راند ۾ اهڙا ..... ته لڳندا رهندا آهن.

(۴) پر مون ان اصول ..... جو عمل ڪونه ڪيو.

(v) برابر جملن لاء ✓ ۽ غلط جملن لاء ✗ لکو:

(۱) ڪشور ۽ بر جوءَ جي ساڳي دوستي هئي.

(۲) جوش ۾ هوش وڃائڻ نه گهرجي.

(۳) بر جوءَ زوريءَ ڪشور جي مٿي تي بال اڇلايو هو.

(۴) بر جو پڇتاءَ کان پري هو.

(vi) ڏنل ٽڪر گفتگوءَ جي روپ ۾ لکو: شروعات جون ستون ڏنل آهن.

ڪشور: بر جو، ٻاهر ڇو بيٺو آهين؟ آندر اچ

بر جو: ها - ها - تو سان ملڻ ئي آيو آهيان...

ظرف

اُهو لفظ جيڪو فعل، صفت يا ٻئي ظرف سان لاڳاپو رکي ٿو ۽ جنهن مان وقت، جاءِ، ريت، قدر، انداز، ناڪار، قبوليت وغيره جي معنيٰ نڪري ٿي ان کي ظرف چئبو آهي.

چئن نم: هاڻي، مٿي، آهستي، نه، ها، وغيره.

مثال طور: (۱) گهوڙو آهستي ڏکيو. (۲) انب نماز منو آهي.

(۳) مان هميشه ماءُ پيءُ جو چيو مڃيندو آهيان.

هيٺين جملن مان ظرف ٻولهي لھو:

(۱) مون ڪالهه هڪڙو نانگ ڏٺو.

(۲) هو آهستي آهستي پڙهي ٿو.

(۳) باهه تيز ٻري ٿي.

(۴) ٿورو ترسو، انيل جلد موٽندو.

(۵) هو چڱو ٻڌائي ٿو.

